

Vorbereiding technische briefing Tweede Kamer | CE-commissie 26 maart

Steven van Eijck is per 1 juli 2024 door kabinet Rutte IV aangesteld als Speciaal Regeringsvertegenwoordiger Circulaire Economie (SRCE). Met als opdracht de Circulaire Economie (CE) aan te jagen en te versnellen, o.a. door verbindingen te leggen tussen overheden, bedrijfsleven en het maatschappelijk middenveld. Hieronder treft u in het kort welke zijn inzet is geweest en tot op heden is, de stand van zaken in een aantal werkdossiers en wat er de komende tijd volgens hem zou moeten gebeuren.

1. Circulaire Economie: dynamiek en verankering

1.1. Agendering (aandacht samenleving CE)

- **Werkbezoeken, gesprekken e.v.** De SRCE heeft vanaf de start in juli '24 vele optredens verzorgd, werkbezoeken afgelegd en gesprekken gevoerd (ruim 250) bij bedrijven, brancheorganisaties, banken, impactinvesteerders/ filantropen, wetenschappers, politici, overheden. Met zijn enthousiasme, kennis van zaken en netwerk heeft hij velen geïnspireerd, vertrouwen (terug)gegeven, mensen met elkaar in contact gebracht, zaken in beweging gezet.
- **Bijdrage aan initiatieven** Zo dacht de SRCE onder meer mee over de opzet van de Nederlandse Vereniging voor Circulaire Economie (NVCE), activiteiten van het Versnellingshuis, initiatieven van de Nationale Denktank. Tevens zorgde de SRCE voor het verankeren van de oriëntatie op CE bij de SER (SRCE is DB-lid SER), bij de Dutch Sustainable Growth Coalition en in het domein van de Speciaal Vertegenwoordiger Grondstoffenstrategie Allard Castelein. En droeg hij bij aan de ontwikkeling van een nieuw narratief voor CE.
- **Partijprogramma's/ coalitieakkoord** Richting de landelijke verkiezingen van 29 oktober jl. heeft de SRCE direct of indirect een bijdrage geleverd aan documenten waarin wordt opgeroepen CE structureel te verankeren in het regeringsbeleid.
 - 100 Wetenschappers roepen kabinet op tot vaart in de CE | 13 jan 2026
 - Rapport Peter Wennink | 13 dec 2025
 - Uitkomst Nationaal Burgerberaad Klimaat | 1 dec 2025
 - Oproep Future Up (voorheen MVO Nederland) + 100 CEO's aan formerende partijen | 25 nov 2025
 - Brief Dutch Sustainable Growth Coalition aan de informateur | 18 nov 2025
 - Brief SER aan informateur | 17 nov 2025

- Brief IPO aan Staatssecretaris Thierry Aartsen in reactie op NPCE | 30 okt 2025
- VNO-NCW t.b.v. commissiedebat CE, o.a. oproep voor minister CE, grondstoffen en groene groei | 11 sep 2025
- Brief SER aan verkiezingscommissies politieke partijen | 2 juli 2025
- Oproep Bouwend Nederland aan Politieke Partijen | juli 2025

Bijlage 1. Overzicht uitspraken CE

1.2. Minister CE (uitkomst formatie)

- **Toekomstig verdienvermogen** Vanaf de start heeft de SRCE zijn woorden en inzet gericht op het toekomstig verdienvermogen van Nederland en strategische autonomie, in relatie tot Europa. Met nog steeds hetzelfde doel: een beter milieu/klimaat en een duurzame samenleving.
- **Minister + EZK** Na de val van het kabinet kwam daar – middels de formatietafel, samen met anderen – de inzet bij voor een verschuiving van CE van staatssecretaris- naar ministersniveau. En tevens het pleidooi CE onder te brengen bij EZK om CE meer organisch deel te kunnen laten uitmaken van het economisch denken.
- **Geen budget CE** In de formatietijd is beredeneerd ingezet op een begroting van €1,5 mld voor CE. Ondanks deze inzet en de door velen uitgesproken urgentie en kansen om CE te laten bijdragen aan het oplossen van de grote opgaven (bouw (B&U, GWW), landbouw, zorgsector, grondstoffentransitie, energietransitie e.v.), én ondanks het onderbrengen van CE bij een minister, is er door het huidige kabinet geen extra budget voor CE vrijgemaakt. Sterker nog: de begroting loopt terug van ruim €86 mln in 2025 naar €53,5 mln in 2030.

1.3. Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE)

- **Governance** In de herijking van het [NPCE](#) is o.a. door de SRCE ingezet op een versterkte sturing middels een duidelijke governance. Waarbij de overheid (interdepartementaal), bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en andere betrokkenen via ketentafels in dialoog samenwerken aan het bereiken van de nieuw geformuleerde doelen richting 2035 en onderling draagvlak. Om doorbraken te forceren kunnen separaat tijdelijke tafels worden ingezet (zoals de afgelopen periode rond de stagnerende afzet van gewassen bodemas).

- o **Beraad van de Circulaire Samenleving** Dit beraad met deelnemers vanuit het maatschappelijke middenveld kan het kabinet gevraagd en ongevraagd adviseren over kwesties op gebied van CE. De precieze invulling van dit beraad ligt nu voor bij de Minister KGG.
- o **Nieuw narratief** In het kader van de herijking van het NPCE 2025 heeft de SRCE een lans gebroken voor een meer toegankelijk narratief, gericht op de verschillende doelgroepen van burgers, beleidsmakers en bedrijven.
Bijlage 2. Samenvatting narratief

2. Circulaire Economie: Adviezen en observaties

Bijlage 3. Overzicht werkdossiers SRCE

2.1. Nederlandse plasticrecycling op nummer 1 in EU?!

- o **Probleem/vraagstuk** Plasticrecyclers zijn de afgelopen periode massaal omgevallen, de koploperpositie van Nederland staat onder druk (recycled/ virgin plastic uit landen als China is goedkoper). Onder het vorige kabinet zijn voorjaar 2025 de door de overheid voorgestelde polymerenheffing en -norm van tafel gegaan. Daarna is er op verzoek van de Tweede Kamer een plastic tafel ingesteld o.l.v. de SRCE met participatie van bedrijfsleven, NGO's en ministeries. Deze tafel heeft in twee maanden tijd een advies aan TK-Cie IenW geformuleerd.
- o **Oplossing** Advies plastic tafel/ SRCE aan TK-Cie IenW (2 juli '25)
Als alternatief voor de circulaire norm (*de plastic tafel heeft geen consensus bereikt over alternatieven voor de polymerenheffing*) heeft de plastic tafel het volgende voorgesteld:
 - Een plastic bank voor vraag en aanbod circulair plastic;
 - Verdergaande tariefdifferentiatie binnen de UPV's;
 - Een circulaire hefboom;
 - De toezegging van een langjarig commitment van twintig merkartikelenfabrikanten voor het inkopen van circulair plastic.
De toezeggingen vertegenwoordigen een jaarlijkse inzet van circa 115 ton circulaire plastics in NL/EU, startend vanaf 2025;
 - Overheidsinkoop van circulair plastic;
 - Beperken meerkosten in de plastic keten.
- o **Stand van zaken** Verpact is een deltaplan gestart om de Nederlandse koppositie te kunnen behouden. Via een plastic bank wordt vraag en aanbod van circulair

plastic bijeengebracht. Daarnaast is Verpact bezig met doorontwikkeling van tariefdifferentiatie die vanaf 2027 van kracht wordt, in 2026 zal hierover gecommuniceerd worden. Ook is er €6,5 mln beschikbaar voor innovatie.

Een ketenregisseur (Systemiq) gaat het ketendoorbraakproject ondersteunen van de merkartikelfabrikanten. Hierbinnen wordt aandacht besteed aan data-uitwisseling binnen de waardeketen, monitoring, gezamenlijke inkoop en certificering.

De ministeries van EZK, Financiën doen samen met RVO op dit moment onderzoek naar het principe van een circulaire hefboom. Voor het zomerreces wordt ingezet op een principebesluit om al dan niet verder te gaan met uitwerking. Pas daarna zal meer in detail uitwerking volgen voor de eerste productgroep waarvoor een DPP beschikbaar komt (textiel).

- **Wat moet er gebeuren** Opschaling van de productiecapaciteit voor circulaire plastics is cruciaal. Onder meer met het oog op de komende EU-regelgeving (2030) rondom verplichte percentages gerecycled plastic in verpakkingen, voertuigen en andere productgroepen. Als de faillissementsgolf in de plasticrecycling verder doorzet kunnen de EU-doelen alleen gehaald worden op basis van geïmporteerd circulair plastic (veelal uit Azië). Om dit te voorkomen is het van groot belang dat achtereenvolgens adequate middelen worden toegekend, de voorgenen heffingen op de afvalsector ongedaan gemaakt worden, en er afzetgaranties komen.

Bijlage 4. Eindrapportage Plastic Tafel 1 juli 2025

Bijlage 5. Persbericht Nederlandse Plastic Tafel

2.2. **Nederland van het stikstofslot: vrijwillig van vee- naar vezelteelt (VVV)**

- **Probleem/vraagstuk**
 - Nederland is tot stilstand gekomen door het stikstofprobleem (landbouw verantwoordelijk voor 46% stikstofuitstoot);
 - Het CO₂-probleem is niet opgelost;
 - Deel van de boeren - en/of hun opvolgers - staat met rug tegen de muur;
 - Er is behoefte aan hernieuwbare (bio)grondstoffen dichtbij huis voor diverse toepassingen (Circulaire Economie).
- **Oplossing** Wanneer boeren op vrijwillige basis tot 20% (peildatum 1 jan 2025, door vrijwillige opkoopregelingen Lbv en Lbv-plus percentage eind op weg) van de

koeien vervangen door vezelteelt met als landelijk streefgetal 80.000 ha. vezelteelt (7% huidige landbouwareaal) leidt dat tot:

- Substantiële stikstofreductie, en CO₂-opslag;
- Verbetering van water- en bodemkwaliteit;
- Een nieuw verdienmodel voor boeren;
- Hernieuwbare biomassa voor potgrond/substraat, biochar, biofuel, bioplastic, papier, bouwmaterialen, asfalt, beton, textiel.

Het plan *Nederland van het stikstofslot; vrijwillig van vee- naar vezelteelt* kwam als initiatief van boeren en andere betrokkenen voorjaar 2025 op het pad van de SRCE. Het plan is vervolgens in samenspraak met velen verder ontwikkeld en door de SRCE 13 juli jl. aan de toenmalige MP, betrokken ministers en staatssecretaris gestuurd, als ook ter kennis gesteld aan de landbouwcommissie van de Tweede Kamer.

- **Stand van zaken** Het plan lag bij MCEN en ligt nu bij de Taskforce Stikstof. In reactie op een herhaalde Kamervraag van Pieter Grinwis (2 okt 2025, 10 mrt 2026) heeft de minister van LNVN 17 mrt jl. het volgende laten weten:
‘Het advies “Van vee naar vezelteelt” geeft interessante aanknopingspunten voor maatschappelijke opgaven, verdeeld over beleidsterreinen van verschillende departementen, waaronder bijvoorbeeld prominent ook die van KGG en VRO. Als nieuw kabinet zullen we dit plan betrekken in de beleidsvorming en op korte termijn, maar zeker voor de zomer, een kabinetsreactie sturen.’
 Sinds zomer 2025 zijn door de inzet van het team SRCE vier ministeries op divers ambtelijk niveau betrokken. Bij LNVN ziet men vezelteelt o.a. als één van de mogelijkheden voor de zoneringsgebieden (i.p.v. akkerbouw/sierteelt). Daarnaast zijn er gesprekken gevoerd met Tweede Kamerleden, en hebben er veel gesprekken buiten Den Haag plaatsgevonden, ten einde bij te dragen aan de verdere ontwikkeling en landing van het VVV-plan.

De initiatiefnemers focussen op dit moment op de afzet en verwerking (de mogelijke afzet telt op dit moment op tot ruim 150.000 ha.). Verder zet men een commerciële ketenorganisatie op die zowel de boeren als afnemers moet ontzorgen. In de activiteiten wordt afgestemd met NABB/Building Balance.

- **Wat is er nodig** Het meenemen en uitwerken van de ‘vezelteeltoptie’ in de komende uitvoeringsagenda van de Taskforce Stikstof.

2.3. Repareren aantrekkelijker maken

- **Probleem/vraagstuk** Met de inwerkingtreding van de Europese Right to Repair-richtlijn in Nederland (uiterlijk 31 juli 2026) wordt het eenvoudiger om apparaten - zoals wasmachines en telefoons - te (laten) repareren in plaats van te vervangen. Fabrikanten worden verplicht om reparaties buiten de garantieperiode tegen een redelijke prijs aan te bieden, en onderdelen ter beschikking te stellen. Verder stelt de Europese Ecodesign-verordening (ESPR, geleidelijk ingevoerd vanaf 2024, vanaf 27/28 voor de productgroepen textiel en meubels) eveneens eisen aan de repareerbaarheid, herbruikbaarheid, betrouwbaarheid en recyclebaarheid van producten.

Echter het laten repareren van spullen is op dit moment vaak nog omslachtig, vergt onderzoek, en is het prijstechnisch onaantrekkelijk ten opzichte van de makkelijke en door reclame gepromote nieuwkoop.

- **Oplossing** Reparatie moet - in plaats van weggooien en nieuw kopen - de 'norm' worden. O.a. door reparatiemogelijkheden spelenderwijs mee te geven aan kinderen, jongeren op te leiden en 'reparatiewinkels' op te nemen in het straatbeeld.
- **Stand van zaken** In de markt zijn er de laatste jaren velerlei initiatieven ontstaan, zoals repaircafé's, diverse soorten reparatiewinkels en een initiatief voortkomend uit de Nationale Denktank: Repareersimpel.nl. Bij Techniek Nederland is een Nationaal Reparateursregister ingericht dat de consument moet helpen een erkende reparateur te vinden op gebied van o.a. witgoed. Veel initiatieven die zich richten op allerlei apparaten/ materie worden in verband met de kosten bemenst door vrijwilligers. Een commercieel initiatief zoals Repareersimpel.nl heeft moeite de volgende stap te zetten vanwege een tekort aan kapitaal.

Ondanks al deze initiatieven lijkt Nederland niet structureel voorbereid om de stijgende vraag naar reparatie de komende jaren op een toegankelijke en betaalbare manier te kunnen realiseren.

- **Wat moet er gebeuren** Vaststellen wat de reparatiebranche nodig heeft om zo snel mogelijk toegankelijk en betaalbaar te zijn, op te schalen, en concurrerend ten opzichte van nieuwkoop te zijn. Het verlagen van BTW op reparatie zou als instrument heroverwogen moeten worden.

2.4. Zorgkosten besparen door het inzetten van circulariteit

- **Probleem/ vraagstuk** De zorg in Nederland is verantwoordelijk voor ruim 7% van de nationale broeikasgasuitstoot, ruim 4% van de afvalproductie en 13% van het grondstoffenverbruik. Deze onvoorstelbare hoeveelheden werken door in de betaalbaarheid van zorg, de kwaliteit van onze leefomgeving en hebben effect op onze gezondheid. Spaarzamer omgaan met grondstoffen en materialen is niet alleen wenselijk vanuit kosten oogpunt en schaarser worden van grondstoffen, maar ook vanuit welzijn en beschikbaarheid van de zorg.

Er bestaat landelijk (nog) geen overzicht van hoeveel er in de zorg bespaard kan worden door circulaire toepassingen.

Duurzamere producten vragen vaak een initiële investering. En werken met een duurzamere variant (bijv. slim incontinentiemateriaal) vergt een verandering van het zorgproces. Dat is ook een investering (van tijd en geld) die in eerste instantie door zorgorganisaties moet worden opgebracht. Die weinig tot geen financiële ruimte hebben voor investeringen, de marges zijn klein. Tegelijkertijd laat de praktijk van lokale/ regionale initiatieven zien dat circulaire oplossingen mogelijk zijn en op termijn leiden tot substantiële besparingen.

- **Oplossing** Regie op het vraagstuk van verspilling en in overleg met de sector landelijk kijken naar wenselijke richtlijnen en standaarden, zodat er een sector brede aanpak ontstaat gericht op circulaire zorg met behoud van kwaliteit/veiligheid.
- **Stand van zaken** Er zijn regionaal en landelijk tal van initiatieven die leiden tot besparingen, data en inzichten, zoals De Groene OK, Care tot Change, De Groene Zorgalliantie, Versnellen Duurzame Zorg Regio Utrecht, Green Cycl. De afgelopen periode heeft de SRCE samen met bewindslieden o.a. werkbezoeken gebracht aan [De Groene OK](#) en [GreenCycl](#), waar de praktijk laat zien wat er allemaal mogelijk is en al gedaan wordt qua circulariteit in de zorg. Één voorbeeld uit de dagelijkse praktijk van GreenCycle, een recyclestraat voor medische wegwerpartikelen (jaarlijks 328 miljoen kilo): *‘In de hal staan nog veel meer bakken met eenmalig gebruikte medische spullen. Honderden nietmachines vol met hoogwaardig staal om darmen aan elkaar te nieten: 750 euro per stuk, totale nieuwwaarde: 600 duizend euro per bak’ (...)* ‘Alsof je per dag een appartement weggooit.’ ‘Er zijn dagen (...) dat hier voor tientallen miljoenen aan medische spullen ligt die slechts één keer zijn gebruikt.’ (Bron: VK, 21-10-25)

Voor 2027 is de prognose dat de zorg €117 mld gaat kosten (nagenoeg een kwart van de overheidsbegroting, vergelijk: €2025: 110, 2026: €114). Zonder

‘systeemtransitie’ stijgen de kosten de komende jaren alleen maar door, óók als gevolg van klimaatverandering en milieuvervuiling. De Green Deal Duurzame Zorg onder coördinatie van VWS loopt eind 2026 af, terwijl de urgentie groeit. SRCE heeft eerderdaags een afspraak met Minister Sophie Hermans over voornoemde materie.

- **Wat is er nodig** Het allerbelangrijkste lijkt het inzicht dwars door de zorgketen heen dat circulariteit een noodzakelijke voorwaarde is voor toekomstbestendige zorg. Circulaire innovaties ontstaan veelal lokaal, maar opschaling vraagt collectieve actie in de hele zorgketen. Dat betekent: acceptatie van elkaars bewijsvoering en onderzoeken (protocollen richtlijnen/ aantoonbaar veilig) tussen instellingen en de ruimte om bestaande protocollen en risico denken te heroverwegen. En verder het inzetten op een eerlijke verdeling van kosten en baten, gezamenlijke inkoop en investeringen in R&D. Landelijk een programma opstellen waarin voorzien wordt in heldere landelijke richtlijnen, standaarden, budget en mandaat zodat men ook lokaal en regionaal kan schakelen etc. De praktijk wijst namelijk uit dat op regionale schaal kracht en versnelling ontstaat.

2.5. De ‘casus gewassen bodemas’ als voorbeeld van gewenste landelijke standaardisatie in relatie tot gemeentelijke autonomie

- **Probleem/vraagstuk** Gewassen bodemas is het restproduct van afvalverbranding dat door speciale wasinstallaties schoongemaakt wordt en als secundaire bouwstof kan worden ingezet, bijvoorbeeld onder wegen. De afzet en toepassing van ‘gewassen bodemas’ stagneerde de afgelopen jaren, door onderling verschillend beleid/ uitvoering bij gemeenten. Een voorbeeld: de ene gemeente kiest voor zand en grind, de buurgemeente voor gewassen bodemas als ondergrond voor het ‘eigen deel’ van het nieuwe wegdek van de dezelfde nabijgelegen provinciale weg. Met als gevolg arbeidsintensieve trajecten bij zowel gemeenten als leveranciers.

Dat gemeenten de voorkeur geven aan vertrouwde - eindige - grondstoffen boven de secundaire bouwstof gewassen bodemas heeft deels te maken met de publieke opinie (zorgen van burgers over eventuele veiligheid) en deels met een tekort aan menskracht en/of toegankelijke informatie over nieuwe producten, processen en methoden ten behoeve van (opschaling van) de circulaire economie. Onder verwijzing naar de Omgevingswet kunnen gemeenten eigen afwegingen maken.

Door de verschillende opstelling van o.a. gemeenten dreigden afvalbergen, faillissement van 'bodemwassers', en vertraging van de inzet op circulariteit. Najaar 2024 hebben producenten van gewassen bodemas zich gemeld bij de SRCE.

- **Oplossing** Specifiek in het geval van gewassen bodemas loopt er o.l.v. SRCE een intensief traject van ondertussen anderhalf jaar, waarbij zowel de producenten als VNG, IPO, ODNL, RWS, ILT en IenW betrokken zijn, met als gewenst resultaat kennis en vertrouwen bij gemeenten en omgevingsdiensten over een verantwoorde toepassing van gewassen bodemas, eenheid in de uitvoeringspraktijk van gemeenten en omgevingsdiensten, opschaling van de toepassing van bodemas, en daarmee meer inzet op circulariteit.
- **Stand van zaken** Middels dialoog en kennisuitwisseling zien alle betrokken partijen het belang van eenheid in beleid en uitvoering, ook gezien een efficiënte inzet van tijd, geld en menskracht. Naast de SRCE heeft VNG ondertussen een leidende rol genomen en is een inhoudelijk deskundig bureau ingeschakeld om het proces te begeleiden. Dit alles heeft geresulteerd in een concreet actieplan en tijdschema voor de oplevering van de nodige documenten en protocollen, die de gewenste eenheid in beleid en uitvoering bij gemeenten en omgevingsdiensten ten aanzien van de toepassing van gewassen bodemas realiseren.
- **Wat is er nodig** Het traject rond gewassen bodemas loopt goed en heeft op dit moment niets nodig. Het wordt door de SRCE ingebracht omdat het als 'leerervaring' kan dienen voor vergelijkbare processen waarbij landelijke 'standaardisatie' wenselijk is voor (opschaling van) circulariteit en er tegelijkertijd sprake is van gemeentelijke autonomie.

2.6. Aanstellen Deltacommissaris Circulaire inkoop

- **Probleem/vraagstuk** De inkoop van rijk, provincies, gemeenten en waterschappen is immens versnipperd, zonder heldere regie noch duidelijk belegde verantwoordelijkheden. Ondertussen ligt er met de inkoopkracht van de diverse overheden – opgeteld zo'n €120 mld – juist een geweldige kans om de circulariteit in Nederland aan te jagen, en bedrijven te stimuleren/ steunen in hun transitie naar circulaire productie.

- **Oplossing** Een strakke, centrale regie met duidelijke afspraken over inkoop en normen rondom circulariteit voor rijk, provincies, gemeenten en waterschappen.
- **Stand van zaken** Voorjaar 2025 kwam de zogenoemde [*Krachtenbundeling rijk-regio circulaire economie 2025-2026*](#) tot stand waarin de verschillende overheidslagen afgesproken hebben samen te werken op een aantal thema's om de CE verder te versnellen. 'Sturen met eigen inkoopinstrumentarium' is één van die thema's.

Afgelopen jaar is er één bijeenkomst geweest in het kader van de rijk-regio krachtenbundeling circulaire inkoop/MVOI waarin de verschillende overheidslagen succesvolle cases hebben uitgewisseld. Vooralsnog heeft zo'n sessie vooral een enthousiasmerend karakter, maar zijn verdere afspraken en doelen nodig om het 'Sturen met eigen inkoopinstrumentarium' structureel vorm te geven.

- **Wat moet er gebeuren** De afgelopen periode heeft laten zien dat een zeer stevige regie op dit onderwerp noodzakelijk is. Daarom is het advies van de SRCE een onafhankelijke Deltacommissaris Circulaire Inkoop aan te stellen, met als inzet de inkoopkracht van €120 mld structureel als vliegwiel voor de circulaire economie te laten werken.

2.7. **Betrek filantropie/ impactinvesteerders in de financieringsketen van de CE**

- **Probleem/vraagstuk** Startups en scale-ups zijn regelmatig afhankelijk van financiering van filantropen en/of impactinvesteerders. Gaat het goed en kunnen zij verder opschalen dan blijken vervolffinanciers als banken en partijen als InvestNL weer andere eisen, voorwaarden, criteria te hebben. Een ander probleem dat startups/ scale-ups ervaren is dat er een gap zit tussen financiering in de eerste fases en verdere opschaling.

Als gevolg hiervan kunnen potentieel kansrijke startups onnodig omvallen, of geen doorstart maken, omdat ze aan niet aan de 'nieuwe' eisen kunnen voldoen (denk aan dataverzameling die ze niet hebben gedaan). Hierdoor kan de markt goede CE-initiatieven mislopen.

Vanaf de kant van de filantropen en impactinvesteerders wordt aangegeven dat zij meer zicht op lange termijn CE-beleid van de overheid nodig hebben. Dat geeft hen ruimte om achter initiatieven te gaan staan, een zetje te geven en te weten dat die inbreng de tijd krijgt om tot resultaat te leiden. Anders neemt de

bereidheid tot steun snel af, zo stellen de filantropen/impactinvesteersders.

- **Oplossing** Informatie- en datadeling tussen de verschillende type financiers en het innemen van gemeenschappelijke standpunten over financierings- en businessmodellen in de CE.
- **Stand van zaken** Er is door de SRCE een rondgang gemaakt langs CEO's van grote banken en ruim 15 filantropische instellingen/impactinvesteersders. De filantropen/impactinvesteersders gaven aan graag samen te willen werken met overheid en financiers als banken, InvestNL en de op te richten Investeringsbank, om deel uit te kunnen maken van een gestructureerde financieringsketen voor de CE. Ook kwam de vraag op in hoeverre de pensioenfondsen – gezien hun grote investeringsvermogen - structureel betrokken zijn bij de financiering van de CE.
- **Wat moet er gebeuren** Een vertegenwoordiging van filantropie/ impactinvesteersders aan laten sluiten bij de [Kopgroep Circulair Financieren](#), en daarnaast een vertegenwoordiger uitnodigen voor het eerdaags in te stellen Beraad van de Circulaire Samenleving.

2.8. In Nederland de eerste Circulaire Hoofdstad/ Regio van Europa realiseren

- **Probleem/vraagstuk** De poging om een circulaire economie te implementeren in een lineaire economie en samenleving werkt niet; de economie vloeit voort uit de samenleving, niet omgekeerd. Maar die samenleving is als geheel nog lang niet aangesloten op de kansen en mogelijkheden die een CE biedt.
- **Oplossing** Het neerzetten van een eerste Circulaire Hoofdstad (of regio: G4) van Europa kan de kansen van een CE voor eenieder, bij een breder publiek laten landen. Als een 'pilot' op weg naar een circulaire samenleving.

Het doel van deze pilot is op diverse terreinen en zeker ook zo dicht mogelijk bij burgers zelf, de voordelen van een CE en samenleving te presenteren: wat levert het je financieel op, wat betekent het sociaal, op de korte, op de langere termijn. Laten zien wat er allemaal al gebeurt en nog meer kan, voor iedereen. Om zo de CE-dynamiek aan te jagen.

Een dergelijk initiatief hoeft geen hoge kosten met zich mee te brengen. Laten zien wat er allemaal al in een stad gebeurt, in de buurt, bij ondernemers, op scholen en bij de universiteit, en daar een strik omheen. Het zal met name gaan om het realiseren van toegankelijke programma's rond alle initiatieven en zeer gerichte communicatie, onder meer op buurtniveau.

- **Stand van zaken** De afgelopen periode zijn er gesprekken gevoerd met verschillende gemeenten van de G4. Zij zijn enthousiast en steunen het initiatief, maar zijn beducht voor de kosten.
- **Wat moet er gebeuren** In het kader van het breed uitdragen van de kansen en urgentie van een CE voor de samenleving als geheel, zou het initiatief voor de eerste Circulaire Hoofdstad of Regio (G-4) van Europa nationaal van harte moeten worden ondersteund, waarbij de nadruk ligt op de te realiseren dynamiek en niet op (hoge) kosten.

2.9. ‘Verdelingsvraagstuk’: Inzetten op een Europese aanpak van circulariteit

- **Probleem/vraagstuk** Individuele EU-landen zijn te klein om het circulaire economische vraagstuk volledig zelf op te lossen. Met het beter hergebruiken en recycleren van kritieke grondstoffen en het creëren van een interne markt voor secundaire grondstoffen, kunnen bijvoorbeeld belangrijke grondstoffen in de EU worden verwerkt en hergebruikt en helpt dat in de ontwikkeling naar een meer geopolitiek onafhankelijke positie van de EU .

De vraag is hoe je bereikt dat de afzonderlijke EU-landen op basis van hun specifieke inzet en kennis een deel van de verantwoordelijkheid voor die CE op zich nemen.

- **Oplossing** Een mogelijkheid is om het positioneringsvraagstuk te koppelen aan de (lopende) Europese discussie over *Trans Regional Circularity Hubs*. De Europese Commissie wil serieus inzetten op deze hubs, wat schaalvoordeel en combinatiemogelijkheden biedt, zonder een complexe discussie over verdeling tussen landen. Bij deze hubs moet gekeken worden naar het scheppen van de juiste (juridische en financiële) randvoorwaarden op EU-niveau, welke keten van bedrijven in een hub kunnen samenwerken en welke innovatieve sectoren daarvoor op welke locaties kansrijk zijn.
- **Stand van zaken** Op dit moment wordt het verdelingsvraagstuk van recyclingindustrie in EU-verband niet actief geagendeerd omdat daarvoor vooralsnog geen gremium is. De positioneringskwestie komt op een wat andere manier bij de Europese commissie voorbij in discussie over regionale hubs. En dat lijkt nu de meest geëigende weg. Verder is de EU traditioneel verdeeld als het gaat om te voeren industriebeleid. Over het algemeen is er een sterk blok aan lidstaten (o.a. Duitsland), die maar zeer beperkt op EU-niveau afspraken willen maken. Een (kleiner) blok, primair aangevoerd door Frankrijk, is pro-actiever op

industriepolitiek. Zo pleit Frankrijk bijv. al lang voor ‘Europese kampioenen’, waar echter veel weerstand tegen is. SRCE heeft over het verdelingsvraagstuk o.a. contact gehad met de Permanent Vertegenwoordiger in Brussel en met Eurocommissaris Wopke Hoekstra. De laatste komt eerdaags naar Nederland voor een CE-debat, waar dit onderwerp zeker ook aan de orde zal komen.

- **Wat moet er gebeuren** Nederland zou moeten bepalen waar de Nederlandse circulaire economische toekomst ligt op gebied van hergebruik en recycling (bijv. lithium-ion batterijrecycling, plastic recycling), en hierin aansluiting kunnen zoeken bij de Europese discussie over *Trans Regional Circularity Hubs*. Bij de huidige plastictafel ligt bijvoorbeeld de vraag voor: hoe wordt de plastic recycling industrie in Nederland hersteld en nummer één in Europa? En bij de Textieltafel: welke keuzes maken we voor inzamelen, sorteren en recycleren in Nederland en wat laten we aan andere landen over?

2.10. Netcongestiepiek aanpakken door in te zetten op hernieuwbare energie

- **Probleem/vraagstuk** Netcongestie remt naast hoge en verder stijgende energiekosten op dit moment op meerdere fronten de ontwikkeling van Nederland. Door capaciteitsgebrek op het elektriciteitsnet verliest Nederland (potentiële) industriële activiteiten, stokt het tempo waarin het woningtekort kan worden aangepakt en loopt de energietransitie vertraging op. In het rapport [*Schakelen naar de Toekomst*](#) (maart 2025) wordt de benodigde investering in netverzwaring geraamd op circa €195 mld, met een bandbreedte van €136–253 mld. Deze kosten worden in belangrijke mate via de netwerktarieven doorberekend aan huishoudens en bedrijven.
- **Oplossing** Partijen uit de markt zijn naar de SRCE toegekomen omdat zij decentrale batterijopslag zien als sleutel voor het toekomstige energiesysteem (samengevat: (thuis) batterijen gecoördineerd koppelen aan zonnepanelen bij particulieren en bedrijven). Holland Solar, de Nederlandse Vereniging voor Duurzame Energie (NVDE), NedZero en Energy Storage NL stellen dat de genoemde investeringsopgave deels anders kan worden opgelost. Men stelt dat het elektriciteitsnet minder “vol” is dan het lijkt, mits het slimmer wordt benut, vraag en aanbod beter worden afgestemd en (duurzame) elektriciteit efficiënter wordt opgeslagen en flexibel ingezet. Daarmee verschuift de vraag van uitsluitend “hoeveel koper is nodig?” naar “hoe kunnen we bestaande en nieuwe assets zó aansturen dat de vraag naar netverzwaring zo beperkt mogelijk blijft?”.

- **Stand van zaken** SRCE is samen met genoemde partijen constructief in gesprek met vertegenwoordigers van het Ministerie van Economische Zaken. Het plan wordt door EZK meegenomen in de 'integrale beleidsagenda opslag'. EZK heeft aangegeven dat er behoefte is aan een nieuw narratief en daaruit voortkomende flexibiliteit maar geeft aan niet te sturen op enkelvoudige opslagdoelen zoals betoogd wordt door genoemde partijen.
- **Wat is er nodig** Geen extra actie nu.

Bijlage 6. Plan decentrale batterijopslag Holland Solar e.a.